

A programban ez áll: „In dulci jubilo, éneklí Felízitas Hauser, 2. osztályos, általános iskolás tanuló.” – Eddig meghallgattam két karácsonyi verset, egy beszélő kórust és egy jászoljelenetet, és kezdek elfáradni. Hajtóvadászat

8 Marlen Haushofer

szerű volt a mai nap, el sem jöttem volna, ha nem az unokahúgom játszaná Szent Józsefet.

IN DULCI JUBILO

Éppen Felízitas Hauser lép színpadra, és meghajol. Az első sorban

ülök, és pontosan látom őt, kerekded, szeplős arcú tizenkétéves, feszes hajfonatokkal, és félrecsúszott harisnyával. Úgy fest, mintha erőszakkal préselték volna bele szűk, fekete gyerekruhájába.

Szegény Felízitas, ráadásul közönség előtt kell énekelnie. Baljával görcsösen szorongatja jobb kezét, mintha attól félne, hogy különben elveszíti. Ruhája ujjában látszik a fehér zsebkendő, és a baloldali cipőjébe feketére vakszolt spárgát fűzött. Nagyon éles a szemem, és még emlékszem arra az időre, amikor néha én is spárgadarabot használtam cipőfűző helyett, vagy hirtelen egy biztosítótűvel fogtam össze a lyukas harisnyám.

Felízitas énekelni kezd. Magas és tiszta, de még kifejezéstelen a hangja. És hirtelen felismerem. Az édesanyja is éppen ilyen szeplős, rozsdabarna szemű volt. Szívesen énekelt gyerekeinek altatódalokat gyönyörű hangján, amely már rég elnémult.

Igen, régen, az első karácsonyodon én is a vendégek között voltam Felízitas. Aprócska késői gyerek voltál, a bátyáid már felnőttek, a nővéred hat éves volt.

Tisztán emlékszem a nővéredre, olyan kis kerekded, bizalomteljes lélek volt, s ha megkérdezték a nevét, ragyogva csicseregte: „Liebling Hauser”. Nem is tudom mi volt a rendes neve, mindenki csak Liebling-nek szólította. Kék szeme volt, mint édesapádnak, s mindig azzal cukkoltuk, hogy egyszer hozzánő majd édesapád térdéhez, mert amint az leült, Liebling a lábára mászott, és szájában a hüvelykujjával elégedetten dorombolni kezdett, mint egy macska.

Az édesapád, Felízitas, nagyon jó ember volt. Úgy gondolom, mesélni kellene neked róla, hiszen valószínűleg egyáltalán nem is ismered. A családján és a munkáján kívül nem volt más öröme. Már több mint ötven éves volt, amikor megszületted, őszülő hajával inkább a nagyapádnak látszott. Anyyira boldog volt, amikor megérkezted, hogy ezt az összes ismerős baljós jelnek tekintette. Akkoriban ugyanis tarthatatlanná vált édesapád helyzete. Kínlódott veled, hogy a gondjait édesanyád elől eltitkolja, de persze semmit sem tudott titokban tartani. Talán még mindig abban reménykedett, hogy igazságot

szolgáltatnak neki. Úgy gondolom, képtelen volt rá, hogy az őt fenyegető alattomos veszélyt teljesen felfogja. Biztos jó volt neki, hogy még a borzalmak kezdetekor távozhatott.

Tehát Felizitas, akkor, azon a karácsony estén 1939-ben, a napaliban ültünk a nagy kerekasztal körül. Már megtörtént az ajándékozás, Liebling már édesapád térdére mászott, és téged a kis kosaradban szorosán az asztal mellé toltak. Édesapád felvágta a sültet. A sok álmatlan éjszaka miatt kissé szürkésnek és beesettnek tűnő arca most még egyszer a régi vidámságtól sugárzott.

Egyébként az ő kívánságára neveztek el Felizitasnak. Édesanyád egy kicsit túlzásnak találta ezt a nevet, de elnézően nevetett rajta. Sápadtan és soványan ült a kosárkád mellett, karcsú asszony, temérdek szeplővel az orrán és vöröses szikrákkal barna szemében. A szüleid már 21 éve voltak házások, és még mindig olyan kíméletesen és szeretetteljesen bántak egymással, mint egy friss szerelemes pár.

Nem kellene mindig eltérnem a témától. De mesélnem kell még neked a bátyáidról. Akkoriban 19 és 20 évesek voltak, úgy néztek ki, mintha ikrek lennének, szeplők, rozsdabarna szemek, csinosak és karcsúak, mint az édesanyád, de olyan hallgatagok, mint az édesapád. Mutatóujjukat az orrod elé tolták, s egyszerre látszottak zavartnak és elbűvöltnek. Nagyon szép kisbaba voltál, sokkal szebb, mint most vagy. Fehér és rózsaszín, mint egy játékbaba, álmos, sötét szemekkel. Édesanyád büszke volt veled született illedelmességedre, és nagyon megdicsért, mert csak ritkán zavartad meg éjszakai nyugalma. Közben kacintott, és megpróbált nevetni, de nem igazán sikerült neki.

Ha erre gondolok, el kell képzelnem, hogyan feküdt édesapád éjszaka a széles ágyban órákon át csukott szemmel tépelődve. De soha sem felejtkezett el róla, hogy nyugodtan és egyenletesen lélegezzen, nehogy édesanyádat felébressze, aki eközben arcát a párnába fúrva sírt hangtalanul.

Évés után édesapád még kibontott egy nagy üveg őszibarackbefőttet, mert tudta, mennyire szeretem. De egyáltalán nem ízlett, mert hirtelen eszembe jutott, hogy valaki más arra vár, hogy beköltözhesen ebbe a házba, és következő nyáron leszüretelhesse a barackokat. A két másik vendég nem-sokára kimentette magát, a cselédlány berámolta az edényeket a konyhába, majd ő is hazament.

Ahogy egyedül maradtunk, furcsa, tiszta boldogság fogott el minket, mintha minden gonoszágtól biztonságban, védve volnánk. Nagyon vidám, énekléssel, játszással és történetmeséléssel teli este kerekedett. Végül elfáradtunk. Te halkán nyöszörögni kezdted, édesanyád altatódalt énekelt, s amikor már nem jutott eszébe más csak lalázott. Egyszer felköhögött, és a

bátyáid aggódva pillantottak fel könyvükből. Liebling őszibarackbefőttel etette a babáját, és sárga foltokat ejtett a fehér asztalterítőn. Senki sem tiltotta meg neki, mintha a fehér asztalterítők már rég jelentéktelenné váltak volna.

10 Azután édesapád még kirakta az aznapi pasziánszát. Széles háta kissé meghajlott, a haja majdnem teljesen ősz volt. Elveszettek tűnt, amikor elbúcsúztam, és meleg tenyerébe zárta hideg kislánykezemet. – Boldog karácsonyt! – mondta – Gyere el újra!

De nem volt rá lehetőségem, hogy újra meglátogassam őket. Három hónappal a születésed után, Felizitas, az édesapád holtan rogyott össze az irodájában. Az idősebb bátyád elsőként esett el az ezredéből, s az édesanyádtól elvették a házat. Egy szobába költözött a városba, veled és a nővéreddel.

Két évvel később értesültem róla, hogy Liebling is vele volt, amikor rájuk omlott a pince. Édesanyádnak már nem sok ideje lett volna hátra, mert nagyon beteg volt. Téged az egyik szomszéd magával vitt vásárolni, különben most nem tudnál a színpadon énekelni.

Azóta valószínűleg egyik gyereketthonból a másikba vándorolsz. A másik bátyád eltűnt; nem hiszem, hogy ilyen hosszú idő múlva visszatér még. S ha vissza is jönne, idegen lenne számodra.

Soha nem fogod megtudni milyen volt akkoriban. Csak be kell csuknom a szemem, és mindent magam előtt látok: a nagy, homályos konyhát, a magas gyerekszékét, amelybe néha Liebling-et száműzték, a bõrradíros tégelyt édesanyád éjjeliszekrényén, amellyel a szeplői ellen folytatott eredménytelen harcot. A halvány vörös szatént a rácsos ágyon, a kitaposott ötödik lépcsőfokot, amelyben minden látogató megbotlott. Még azt sem tudod, hol tartotta édesanyád a befõtteket.

Hallgatom tiszta gyerekhangod, és a száguldó idő belém folytatja a lélegzetet. Édesapád álmatlanul fekszik a hátán, és a hajnalt várja, édesanyád köhög, és a másik oldaladra fordít, bátyád valahol feltolja a homlokán a sisakját a hideg, tiszta éjszakában, Liebling rózsaszín habbal az ajkán ücsörög a szenespince padlóján. S te az „In dulci jubilo”-t éneked.

Az első karácsonyodon remegett a gyertyák lángja a huzatban, és az üveggömbök finoman és magas hangon rezegtek. Most egy olyan karácsonyfa mellett állsz, amely úgy néz ki, mintha egyenesen a gyárból jött volna. A gyertyákban lévő elektromos körték fénye nem tud remegni, és bárhogy szimatolok, nincs fenyőillat. Vagy csak nem érzem?

Később ajándékozok neked egy tábla csokoládét, Felizitas, biztos szükséged van rá. Minden boltban kapható, és nem ébreszt emlékeket.

(Fordította: Kovács Ildikó Eszter)